

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA

nr. 63 din 28 martie 2023

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132-137, art. 696), cu modificările ulterioare, art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 privind declararea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 52², art. 63¹), cu modificările ulterioare, Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 119, art.216¹), Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 186, art.352¹), Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 245, art. 472), Hotărârea Parlamentului nr. 278/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 307, art. 604), Hotărârea Parlamentului nr. 330/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 392, art. 732), Hotărârea Parlamentului nr. 12/2023 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 31-34, art. 56) și pct. 6-9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387), cu modificările ulterioare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPUNE:

1. Se aprobă Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență cu propunerea de a remite Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prevăzut în anexă.

2. Se prezintă Guvernului spre examinare Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 15 și art.18 alin.(2) din Legea nr. 212/2004 privind declararea stării de urgență, de asediu și de război, cu propunerea de a înainta Parlamentului solicitarea de a prelungi pentru o perioadă de 60 zile, începând cu 5 aprilie 2023, starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 278/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 330/2022 și Hotărârea Parlamentului nr. 12/2023.

3. Ministerul Afacerilor Interne va pregăti și va prezenta Guvernului spre examinare proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la înaintarea, către Parlamentul

Republicii Moldova, a propunerii privind prelungirea stării de urgență, precum și proiectul Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență.

4. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

5. Prezenta dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina web oficială a Guvernului.

**Prim-ministru,
Președinte al Comisiei**

Dorin RECEAN

Raport consolidat privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe teritoriul Republicii Moldova

Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei continuă, cu impact nemijlocit asupra infrastructurii critice din țara vecină. În cadrul acțiunilor militare, Federația Rusă recurge inclusiv la utilizarea unor rachete care riscă să survoleze spațiul aerian al Republicii Moldova și chiar să cadă pe teritoriul național, având potențialul de a provoca pagube materiale și chiar punând în pericol viața și siguranța cetățenilor. Asemenea incidente au avut loc cel mai recent chiar în luna februarie din anul curent.

Situația de securitate din regiune rămâne precară, iar Republica Moldova rămâne o țintă a unui larg spectru de manifestări ale războiului hibrid, prin care se încearcă și destabilizarea țării, cum ar fi promovarea în spațiul informațional a falsurilor și manipulărilor, inclusiv cu tentă militară, instigarea la ură, xenofobie și separatism. Aceste riscuri sunt exacerbate și de situația gravă, fără precedent, din domeniul justiției, în care este afectată funcționalitatea instituțiilor din sistemul judecătoresc (CSM, CSJ etc.), tentativele de blocare a cărora sunt alimentate inclusiv de către forțe din exterior.

Se constată totodată o intensificare a fenomenului migrației ilegale înspre teritoriul Republicii Moldova, atât a cetățenilor ruși (ca urmare a mobilizării decretate pe teritoriul Federației Ruse), cât și a cetățenilor din alte state cu risc sporit de migrație ilegală. Totodată, din cauza prelungirii războiului și a imprevizibilității evoluției ostilităților, persistă în continuare riscul unui nou aflux semnificativ de persoane din Ucraina, în circumstanțe care ar putea depăși capacitatea de procesare a acestora în punctele de trecere a frontierei de stat, autoritățile din Republica Moldova având așadar nevoie în continuare de mecanisme și pârghiile circumscrise stării de urgență ce țin de gestionarea unor asemenea evoluții și de posibilitatea de alocare cu celeritate a resurselor financiare și umane pentru gestionarea unor asemenea evoluții. În continuare, conform datelor de la 26.03.2023, pe teritoriul Republicii Moldova se află peste 88 mii persoane refugiate din Ucraina, dintre care circa 44 mii sunt copii minori.

De asemenea, se menține necesitatea stringentă de asigurare a securității Republicii Moldova prin prisma prevenirii finanțării ilegale a măsurilor subversive împotriva statului. În acest sens, sunt necesare pârghii corespunzătoare care să asigure efectul acțiunilor prescrise în modificările survenite la 26.10.2022 în Deciziile nr. 13818/2017 și nr. 140240/2021 emise de Președintele SUA și puse în acțiune de Oficiul pentru Controlul Activelor Străine din cadrul Departamentului Trezoreriei de Stat a SUA (OFAC).

În contextul în care la moment este în proces de elaborare un proiect de act normativ care urmează să consacre un mecanism național de transpunere a unor categorii specifice de sancțiuni internaționale (modelul Actelor Magnitsky din alte state), până la definitivarea și adoptarea acestui proiect se prezintă ca imperios necesară păstrarea în continuare a mecanismelor prevăzute prin dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale referitoare la transpunerea sancțiunilor internaționale.

În continuare se atestă riscuri semnificative în domeniul energetic. SAP „Gazprom” nu a rezervat suficientă capacitate nici pentru luna aprilie 2023 la punctele de interconectare fiind rezervată doar 5,7 mil. m³/zi (capacitate fermă zilnică) sau 171 mil. m³/lună pentru Republica Moldova, ambele maluri ale râului Nistru, care reprezintă doar 69,5% din volumul de gaze naturale coordonat de SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” pentru luna aprilie conform Contractului de furnizare a gazelor naturale (80 mil. m³ – malul drept și 166 mil. m³ – malul stâng).

Astfel livrările de gaze naturale în luna aprilie de la SAP „Gazprom” către Republica Moldova ar putea fi reduse cu 30,5%. Întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi rezervată pentru luna aprilie pentru Republica Moldova de SAP „Gazprom” este planificat a fi alocat de către SA „Moldovagaz” pentru acoperirea consumului malului stâng și pentru producerea energiei electrice de către MGRES pentru malul drept.

Totodată, deși există în prezent un contract de furnizare a gazelor naturale pe un termen de cinci ani între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, persistă riscul privind rezilierea unilaterală a Contractului din cauza neexecutării auditului datoriilor financiare.

În acest context, există riscul iminent ca livrările de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către Republica Moldova să fie reduse de la 30% la chiar 100% pentru această lună. În cazul sistării 100% a livrărilor de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către Republica Moldova, respectiv rezilierea contractului existent între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, necesarul de gaze naturale pentru malul drept va putea fi acoperit de către SA „Energoacom”, însă în cazul malului stâng ar putea conduce la o criză umanitară în regiunea transnistreană precum și la imposibilitatea livrării energiei electrice malului drept de către MGRES.

Reieșind din situația de război din Ucraina există în continuare și riscul afectării infrastructurii de transport a gazelor naturale din Ucraina fapt ce ar împiedica livrările de gaze naturale către Republica Moldova. La fel, afectarea anumitor segmente a infrastructurii de transport a energiei electrice din Ucraina, ar putea crea probleme/riscuri considerabile în asigurarea continuă a aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova.

Se atestă în continuare o dependență ridicată de contractul pe termen scurt pentru achizițiile de energie electrică încheiat cu Centrala Termoelectrică de la Cuciurgan (MGRES) ce produce de energie electrică doar în baza gazelor naturale livrate de SAP „Gazprom”. MGRES are un rol important în asigurarea stabilității funcționării

sistemului electroenergetic al Republicii Moldova, mai ales când au loc bombardamente asupra infrastructurii energetice din Ucraina.

Astfel, există în continuare riscul lipsei unor surse (alternative) sigure și competitive de import a energiei electrice, în sensul achiziționării acestora la prețuri rezonabile și transportul lor către Republica Moldova, importurile din Ucraina fiind sistate urmare a bombardamentelor rusești asupra infrastructurii sale energetice, iar importul de energie electrică din România nu garantează prețuri accesibile pe termen lung.

Capacitatea comercială de doar 700 MW permisă de ENTSO-E pentru importul de energie electrică la granița România – Moldova pentru blocul Ucraina-Moldova (din care doar 200 MW exclusiv pentru Moldova), nu garantează în continuare achiziționarea energiei electrice pentru acoperirea 100% necesarului de import pentru acoperirea consumului malului drept cu energie din România sau alte țări UE.

Reieșind din faptul că Dispozițiile CSE au un caracter temporar, în cazul în care starea de urgență nu va fi prelungită, există riscul blocării mai multor procese/mecanisme (inclusiv anularea mai multor derogări de la actele normative în vigoare) instituite de Comisie ce contribuie la asigurarea securității energetice a țării.

Având în vedere principalele riscuri și amenințări enumerate mai sus, precum provocările de natură energetică, umanitară, socială și de securitate, inclusiv în domeniul justiției, considerăm necesară prelungirea stării de urgență, pentru ca autoritățile Republicii Moldova să poată dispune de posibilitatea de intervenție promptă în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor prevăzute de cadrul juridic existent, precum și pentru a păstra mecanismele adoptate până în prezent de către Comisia pentru Situații Excepționale în vederea prevenirii riscurilor pentru securitatea națională și ordinea publică, asigurării securității energetice și gestionării fluxului de refugiați. Luând în considerare toate aspectele menționate anterior, se propune Guvernului Republicii Moldova să înainteze Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul țării pentru o perioadă de 60 de zile începând cu 5 aprilie 2023.